

ՄԷՏԱՅԸ

ՀԱԳԸԳԷԹ

ՆՈՒՄԵՐՈ 76 ՃՈՒՄԱՆ ԽՐԹԷՍԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԵ

29 ՅՈՒՆԻՍԿ 1871

Սէտայը Հաղորդէթ հափթատա պիր պէօլիք վէ եէօվիյէ նըսրֆ նուսիս թէրթիպի իլէ նէշր օլունուր , քէպիր վէ սաղիր նուս-
իսէլէրի իլէ պէրապէր պիր սէնէլիյի բէշին , Պէյազ Մէճիսիյէ 7 , Ալթը այլըղը 4 , իւշ այլըղը 2 1/2 , Բէպիր նուսիսիս 40 վէ
սաղիրի 20 փարայա ֆիրուլթ օլունաճազ : Տաշրալար իչիւն բօսթա իւճրէթի զամմ օլունուր : Ապօնէ իչիւն Ղալաթատա էր-
մէնի Բիլիսէսի սօգաղընտա Նօ 19 իլէ մուրաղղամ Միւհէնսիսիս մաթպաասընտա Սէտայը Հաղորդէթ օտասընա միւրաճաթ
օլունաճազ : Իլանաթըն սըրասը իլք տէֆա 60 փարա , իքինճի տէֆա 30 զիւստէ նէշր օլունաճաղլարա բաղարլըզ օլունաճազ :

ՄԷՃՄՈՒԱՅՈՒ

Աղիզ քիթապլարըմըզտա եաղըը
տըր քի , առալէթը իլանիյէ միւգթէ-
զասընտան ճէ հէննէմէ եանի (էպիտի
ճէզայէ հիւքմ օլան ճանլար , օլ տէհ-
չէթիւ ճէզատէն գուրթուլմայա չա-
րէ գալմատըղընը աղնայըզ վէ մէյուս
օլուպ պաշլարլար (թէօվիյէ իսթաֆի-
լուլլաճ) Ալլահա , Վալիտէթու լլահա
վէ աղիղլէրէ քիւֆր իսթիւպ լանէթ օ-
գումայա , պաշուս տահա թափսիլա-
թընը արդու իտէնիլէր , հէր կիւն օ
քիթապլարտան օգուլապիլիլէր :

Լաքին ախրէթէ տայիր օլան մատ-
տէլէրի , մատալ եէրինէ թուլթանլար
իչիւն տէ , պու աիւնեատա տա պու-
նա պիր նու մուսէ վար տըր :

Եանի քիւրէքլէր վէ բրանկուլար քի
պու տիւնեանըն ճէ հէննէմի կիպի
տիր , մուէպպէտէն բրանկապէնտ
օլանլար հէր տիարտա հէր կիւն հիւ-
քիւմէթէ գանունա , նիզամա , գա-
պիթէ վարաթանա քիւֆր իտէրլէր ,
վէ ֆիլիլէրի օ տէրէճէ պօզուգ տուր
քի , տիւնեատա միւսթահապ օլ

տուգլարը տըր ճէզատէն զիւստէ ճէ-
զա կէօրէմէյէճէքլէրի տէրքէտը օլ-
տուղունտան իչիւրի կի ճէրի ագը-
լարը ֆիքիլլէրի պիր եէնի գապահաթ
իչիւմէքտէն իպարէթ տիր , եանի տիւ-
չիւնիլ լիլէր քի , մատամ քի պիզ պու
մուէպպէտ բրանկայա հիւքմ օլմու-
չուզ վէ պուստան գուրթուլուշ եօգ-
տուր , շու հալտէ նէ գաւտար զիւստէ
գապահաթ իչիլլաթ օ գաւտար քէտը
տըր պիզ . իմի պուսլար պիր քիւ-
չիւք ֆրոսթ , պիր ուֆապ արալըզ
պուլտար , եա եէնիտէն առմէօլ
տիւրիւրլէր , եա առամ վուրուրլար ,
եա տա հըրսըղըզ ֆիլիլ շընը վէ
սայիր էֆատըզ գապիհէյէ թէչէպպիւս
իտէրլէր նիչին քի էօյլէ տէ բրանկատա
տըրլար էօյլէ տէ :

Ճիւմանիտէն բուհանիյէ նապըքէ-
լամ խրէտիլմիզ հալտէ Մէճմուա ,
եաթօտ տահա տօղրուսու Մէճմուա
բէրտէսի արգասընտա կիղլէնէն կիւ-
րուհ հապընտա տաթի այնը պու-
հիւքմիւ վէրէպիլիլիլ : Եանի .

Պիր քէրլէ քիլիսէտէն շիզմաթիք
իլք ճէզատէն հիւքմ օլտուգտան սօղ

րա , արթըզ իչիւրի կիւճէրի քէտը
վէ քիսպլէրի քիլիսէյէ քիւֆր իթմէք-
տէն պաշգա պիր շէյ օլամուզ :

Մուսն իչիւն սէօյէճէքլէր Բա-
բայա , սէօյէճէքլէր Սուրբ Ժողովրա
սէօյէճէքլէր գալտիւնալարա , Պաու-
րիարքլարա , փիւշպոլարա , սէօ-
յէճէքլէր պիւթիւն Գաթուլիլիլիլ .
չիւնքի ճիւմիլի մուվաճէհէսիստէ
հերձուածողլուգ ճէզատէն մաճիւմ
տուրլար :

Վէ պէօյլէճէ , եէվմը մաճիւմի-
յէթմէն պու կիւնէ կէլինճէյէտէք
Մէճմուանըն պիր նումէրօսու եօգ-
տուր քի , եա Բաբայա եա Սուրբ Ժու-
ղովրա , եա բրօբանտայա , եա
պատրիարգա , եա տահիճ տիւտարա-
նա պիր քիւֆր , պիր շէթմ , պիր իֆ-
թիւրա պուլունմասըն :

Պաւսլարըն ճիւմիլի , կիլիֆթար
օլտուգլարը մէյուսիլէթի պիլլէրէ վէ
ալէմէ իսպաթ իտէր :

Չիւնքի , պուսլարըն նիլէթիստէ ,
բաբայը բաբա , տուրբ Ժողովրու
տուրբ Ժողովր , հայրապետէրի
հայրապետ , վէ պատրիարարգը

պատրիարք նիկեթի օլտա ետիստ անկերտէն թանըմագ իւմիտլերը գաւտա չլւպհէսիդ պուրապարա գաստար չըգըմապար ըտը :

Իմաի պուլ քիւֆրէր , քէնտի աղըղարընըն իսպաթը տըրքի հերձուածող տուրլար , նատըրքի ճէհէնէմոնէ մաղաղահու թաալա Ալլահա քիւֆր խոնկէր , վէ բրանկալարտա հիւքիւմէթէ քիւֆր իտէնկէր իսպաթ խոնկէրքի ալլահա վէ հիւքիւմէթէ տաի տիրէր :

Պուլու պիր ազաահա թափսիլի տէլիմ :

Պիր աաաւ պուլ տիւնեատա պիր ճինայէթ իշլէր , օնու զապիթ թուլթար , վէ պիր մէհքէմէտէ մուրաֆա իթտիրի , վէ մէհքէմէտէ բրանկայա հիւքմ օլուր , գաթիլ եա ճարիհ պուլ հիւքմէրաղը օլմաղ , տալայը գալորըրը տահա պէյիւք պիր մէհքէմէյէ , օրատաաա բրանկայա հիւքմ օլուր , օնու տա պէյէնմիղ թէմէիզէ (Գաաա , սիօնա)գալորըրը , օտա հիւքմիլ թաա , տիգ իտէր , գաթիլ վէ ճարիհ պուլ նա տա ըաղը օլմաղ , նիհայէթ իւչ հիւքմ մուճիպինճէ հիւքմտար հիւքմ խոնկէր , վէ միւճրիմ բրանկայա աթըլը :

Միւճրիմէ ոօրարտան , քէնտինի բրանկայա հիւքմ իտէն զապիթ , մէհքէմէլէր , հիւքմտար , վէ պուլարը զապիթ , մէհքէմէ վէ հիւքիւմտար թանըմաղար եսնի պիւթիւն տիւն եա ֆէնա աաաւլար տըր , եալընըղ քէնտի էյի տիր : Վազթը իլէ սէքիլ եիւզ , պին բրանկալըր պիր եէրտէ կէօրմիւշիւզ վէ հէր պիրինէ այրը այրը սիվալ իթտիրտէ , քէնտիլէրինին լէքէտէն բաք օլտուղու վէ գապահաթ զապիթին հաքիմին եա հիւքմ տարըն օլտուղուտան պաշգա պիր ճէվապ ալմամըղ :

Իշլէ պուլ մուգատտէմէտէն սօղրա , Մէճմուանըն քիւֆրէրինին հիւքմիւնիւ տալիս օգուլարըմըղըն իտրաքընա իհալէ իտիւպ , Բաբա , Բրօբալանտա , Պարնապօ , Հաաուն , Բըլիւմ , Փօրթունաթօ , Գաաթէլի , նի

հայէթ պիւթիւն գաթալիլէր մի ֆէնա տըր , եօգտա պուլարտան մահքիւմ օլան Սիւքիա , Յակաբ , Գաապար , Խէնաաիս վէ ալինէլէրի մի ֆէնա տըր , իսթէրիգքի հէր քէստէրէճէյի իգթիտարընա կէօրէ հիւքմ իթտին :

Շիւպհէսիդ պիւլէ տէ բէք գօլայ խոի , մէճմուանըն իտանընր գուլա , նարադ , թէրաֆըմըղտանտա պիլ մուգապէլէ պուլարտաա գաթըր էլէք , հէրիֆ , եա երլան սօղուլճան տէմէք , ֆազաթ էքի սէպէպլէ պուլտան իմթինա իտէրիգ , պիր քի քիլիսէ պուլարա հերձուածող տէմիշ տիր վէ պիլ տայիրէյի ըուհանկէթտէն տըշարը չըգմալայ , հիւքի ճիսմա , նիկէլէրինին նէ մագուլէ շէյ օլտուղուտա տրամալըլ արթըգ :

Պ'ր տէ քի , պիր գաթըր ` պիր էլէք , պիր հէրիֆ , վէլէվ պիր երլան վէ պիր սօլուլճան , ինտիմիդտէ ախր թճէ ճէհէնէմէ մահքիւմ օլան հերձուածողարտան զիտտէ միսուտ վէ միւթէպէր տիր :

Ջիրա շուաաա սահիհ պիլիլիգքի , պուլ կիւնքի կիւն պիր Արիսաուն պիր Եւաիքէսին պիր Մօլէնանըն ճէհէնէմէտէն չըգմաղը միւմքիւն օլտա տիւնեատա պիր հէրիֆ եա պիր գաթըր պիր էլէք պիր երլան եա պիր սօղուլճան օլմայա պին քէրրէ բաղը տըրլար , չիւնքի պարէմ ճէհէնէմէ կիլմէղէր խոի :

Պուլու կիպի Մէճմուանըն քիւֆիւլէրինտէն աաալէթը սէնիկէյէ չիքայէթ իթմէք , զաղէթաաընր գաթաթմաք ճէղայընապիլէ եա մահպուտա հիւքմ իթտիրմէսի տէ պիլիմ իլին գօլայ վէ հազգլը պիր մուամէլէ խոտէ , մէմուլ իթմէյիլ քի պուլնաաա միւրաճաաթ խոն օլտուն , չիւնքի բրանկապէնտէ պաշգա նէ քիւչիւք ճէղա վէրսէն պօշ տուր , զաթէն պէյիւք ճէղայա մահքիւմ օլմուշ տուր վէ օ էլվէրիր :

Մէճմուա տա պիր հերձուածող զաղէթաաը տըր , հերձուածող կիպի տիւշիւնիւր , հերձուածող կիպի եա

զար , հերձուածող կիպի սէյլէր , հերձուածող կիպի քիւֆր խոնկէր , պուլու տա քիլիսէ հիւքմ խոնկէր , պիլիլիլէն պուլ ըուհանի ճէղա էլ վէրիր Մէճմուայ , պաաէհու պուլնաաա գանաաթ իթմէսէ աաալէթը սէնիկէ իւլէրիմիզէ տայէպան օլտուքճա օնա տա Ալլահ քէրիմ տիր :

* *

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

Իթալիա ահալիս խըրսըղար եիւզիւնտէն էմիկէթ թալէպ խոնկէր :

Իթալիա ապիլէթի հիւքիւմէթի Բաբա հազրէթլէրինէ իթա իլիկէճէյի թէլէմինաթ մաաալէրի իլէ մէշղուլ պուլուտուղու թապիրտէ , իշլէնաիկ հան կէրէք քէնտինէ , վէ կէրէք ահալիսինէ թէլէմինաթ վէրիլմէք գաղիկէսին տէրտէսթը միւթալաա իթմէք մէճպուլիկէթինէ թէտաաիլի իտէր , չիւնքի իթալիա ահալիսի պիր միւտաթ թոնէն պէրու պիհիքմէթուլ լաշը Թաալա թէքսիր իթմէքտէ օլան էնվայը հարաաի վէ էշգլաա իւզիլիտէն իսթիրահէթ վէ աաալիլի հալլէրի իլալ օլարադ , իթալիա հիւքիւմէթինտէն մուապէնէթ մաթլու պիտէր :

Իմաի Ֆիօրէնչա զաղէթալարը քիւնուանի սանի 10 թարիքի իլէ իլան իտէրլէր քի , Բօմանիտաա թարիֆէ կէլմէղ պիր ճիւրաթ իլէ վուգուա կէլէն եէնի իսթալաթ եիւղիւնտէն Տաիլիկէն նազրընտ էմիկէթի ումուլիկէյէ տայիր օլան գալանիկէն պաղը մուվազգաթ թաաիլաթ իլալէ օլուն մաաընր պէյան իթմէք էֆքէարընտա պուլուտուրլար , Եանի իթալիա էլհալէթը հաղի միւնաաիպէթսիլ պիր հալտէ պուլուտուղու իլիւն , միւմքին օլան վաաէթայա միւրաճաաթ հէր վէճ իլէ էլգէմ տիր :

Լարին պէլտէմիլին պէյլէ շէրու իթի տաիլիկէյէ մէճպուլ օլմաղը պի

զիմ մեմուրանքըն բօլիթիգա պէ. հանէլէրինէ գարշը աղիմ վէ գուվ վէթի պիր իսպաթ իպրազ իտէրէր, էօմիւրլէրինին վէ գանլարընըն մուգա. պիլի պարընտա քէնտինէ աղըր աղըր վէրկիլէր վէրմէքտէ պուլլունան հալի սինին էմնիլէթ ճան վէ մալինին մու. հաֆադասընա միւթթէտիր օլամայան պիր հիւքիւմէթ պիւթիւն Գաթուլիք տիւնեաք մուվաճէհէսինտէ Բաբա. նըն տէրպէթիլէթ վէ իսթիլիլիլէ. թինի նասըլ թէէմին վէ հիմայէ իթ. մէյէ գատըր օլաճադ տըր:

Հիւսնիւ իտարէյէ քեաֆի օլմայան գանուկար նէ մագուլէ գանուկար օլուր: Պաւհալտէ իսթէտիլէրի գա. տար թաաուլիլ թաինլէր պու գանուկ. լարը. լաքին նիչէ քի պու գանուկար հուգուգու սիլահա վէ տիպլումաթլէք թէզլիրաթընա վէ եալանձըրընա պինա իլէյէն Լանցալար, Սէլալար վէ վիտօթի վէնտիթալար էլինտէ տիրլէր, ուլլունուգըրըն մէնինէ գատըր վէ քեաֆի օլամայաճադ տըր:

Բսբանըն վէ բիլիսէնին թէէմինա. թընա լազըմ կէլէն էպապըն թէտա. ըրքինէ պիլլէր միւտէպալիրի նիլաւը ճիհան Պարի թաալտան միւնթաղըր օլուրուզ, քի ինտանդըն մէմուլ իթմէտիլի պիր վազըթտա իճրա. տընը տաիի քէմալի իլէ միւշահա. տէ իտէճէյիլ: Իթալիա տէվիլէթի. նին վիւթէլաք ճանլարը վէ մալէրի մուխաթարաաա օլան ահալիսինին թէէմինաթընա լազըմ կէլէն էպապըր իճրապըն տիւշիւնսիւն, վէ պիլլին քի քէնտի սէլամէթինին չարէսինի պուլմայա իթթիտարը օլմայան պիր գաթըն պաշգատընա թէվաաուլիլ ի. տէպիլմէսի զայրը ճայիլ վէ միւմ. քիւնսիլ տիր:

Անկէր քի պէտպալիթ իթալիպը թապէիդ իթմէքտէ օլան պիր ալուճ էշգըա վէ հարամիլէրի գապլթա գա. տըրճ օլամաղար, անկէր էւրոքա վէ տիւնեա ալէմ մուվաճէհէսինտէ մէյ. տանա չըգըպ, շէջլէ տէրլէր: Պիլլէ էմին օլունուզ, Բաբա, էլինտէն ալ. տըրըմըլ քէնտի հանէսինտէ պու.

լունմատան իտէ, զէյաաէ պիլլէմ իա. նէմիլտէ պուլլունուգըն թապալի. տէ էմին տիր:

Շիմոթի Բամատա քիմ վաաուլիլալըգ իտէր. հանլա Բամա քահանայապէ. տիր: Սիլ օնու վաթիլպանտա մահպու. իթալիլ. Սիլ օնուն էմնամէլէրինի սէքուէսթիւ իթալիլ վէ տըշարը չը. գարմաղալընը: Նիչին իթալիա տէվ. լէթի տահա զիյատէ շէօհրէթ քէսպ իթմէմիլ տիր: Նիչին սաատէթ, ա. սայիլ, էմնիլէթ, Նիլաւմ. իմթիլգաճ, զէնտաթ վէ թիճարէթ տահա զիյատէ ճէսամէթ պուլլումադտա տըր:

Տէյիլ պուկար, իլլա տէֆիլ իթա. լիանըն կիրիթթար օլտուգըն եարա. լար վէ էմրաղարտան ագան. պիր ու. ֆունէթտէն միւթէշէքքի օլունուր:

Հարամիլէր վէ էշգըալար պաշ. գալլալըրըն, վէ իշթէ պու նլարըր զապլթա գատըր օլմադ իչին գալա. նիլին թաաուլ վէ թէվիլլէ օլմապընա միւրաճաաթ լազըմ կէլիր:

Ուլլա գաթիլա

ՄԻԻԼԷՀԱՅԱ

Բրիլի Քէլլէրի-Քէլլէրի

Պու. կիւն բաաուլալ կիրիլոր, պէնտէ էօլլալորում:

(Բրիլի սոն սէօլլէրի)

Ճէնէրալ Բիլմ էօլէճէլինտէն պիր իքի սաաթ էվիլէ, եազընընտա պու. լունան Սանքէլ Պէկուլապ տէօնիւ. պայըն գաշը օլտու զունու սիվալ իտիւպ. մումահիլէյն տաիի հապէր վէրտի ի. սէ, օլ վազըթ Բրիմ շու քէլամէրի սէջլէտի, քի սօն քէլամէրի օլտու: Պու. կիւն Բապիլլէ կիրիլոր, պէնտէ էօլլալ. Մաաուլիլ էլ Բէիս նամ զազէ. թաաը յունալար պիրինձի կիւնիւ նէշը օլունան նուսիսի իլէ «պու քէ. լամիլէրտէն իշիտէնլէրին ճիւմէսինին սօն տէրէճէտէ սարալըմը օլտու զու. նու պիլալիրիլ Պիլլէ պու իտուսուսու պիր աղտա օ տիլլումաթլար միւթալաա իթմէլի տիրլէր, անկէր քի կէլէճէք

զէման իչին պէջիլէք պէջիլէք թաաուլ. վուրա գահիլ օլունլար:

Բրիլին վուգուաթը ինձիլին պիր թէմիլինին թէվարիտա տաիի պիր ֆիլիլիլաթ տըր: Սպանիա ճէնէրալը նիհայէթ իւլ էմր քէնտի էքքեարընա կէօրէ պիր բաաուլալ պուլմուշ օ. լուպ, քէնտի քէնտինէ կիւլամ տէր իտի, գայըն սէֆա սիւր, բահիլ էլ: Լա. քին հապգ թաալա օնա շու վէճիլ ի. լէ նիտա իլէմիլ տիր: Ագըլլէպալիլէ. ճէ սէնին Բիլի սէնիլէ կէլիլէ իալէպ օլ. նաճադ պըր, Յայամ գիլէրի զոգիդ իքէն իրապ պահանջիլլէն: 1870 գէկաեմ քէր 30 տա Սմէսէօ Գարթապ ինէյէ կիտէր իտի, վէ Բիլմ տաիի Մաաուլի. տէ, տարը ախրէթէ կիտէր իտի:

(Բէլլա):

Ենի գրալ պիրինձի Սմէսէօնուն Մաաուլիտաէ էէմին իթմիսի:

Քիւնունի սանի 3 թարիլի իլէ Մաաուլիտաէ նէշը օլունան զազէթա. լէր մահի մէզպուրուն իքի թարիլիլէ. տէ Գարթէս մէճիլիլտէ հաշմէթիւ պիրինձի Սմէսէօ գրալըն իթալիլ էէ. մին իճրապընըն քէմինի շու վէճիլ ի. լէ թարիլիլ իտէրլէր: Ալաֆրանիկ էջ. լէյի իքի սաաթ կէլէրէք տէքու. թաթլար մէճիլա սալապընտա թէճէմ. միւ իթմիլ օլտուգընը հալտէ, բէի. սի Գարթէս Տ. Մանուէլ Բուիծ Ծօ. ըրլա պաղա գալլալ շու քէլամէրի սէջլէմիլ տիր: «Հաշմէթիլ գրալ հազ. ըլէթլէրի էէմին իտէճէք օլտուգըն ի. չին մէճիլա քիւլաա օլունուլոր»: Օլ վա. գըթ լը լանա իքէրսի գէկ. 30 տա սգա օլունան սօն մէճիլիլ ժուրնա. լընը գրաաթ իթալիլ վէ թահսին օլուն. տու: Սըքքեթիլալ մումահիլէյն էվիլլա նայիմ. 16 տա գըրալըն ինթիլապ օլ. տուգըն էմնտէն ագա օլունան մէճ. լին ժուրնալընը, սանիլէն Տիւքա Տ'Աւսթա թէրաֆընտան Մպանեա թաճընըն գապուլ օլունմասընըն ժուրնալընը գրաաթ իլէտի: Պիր գը. տա միւտտէթտէն սօնքա գրալա վէ պաշ վէթիլէ ըրիֆաղաթ իթմէյէ թա.

յին օլունան տեքութաթլարն ֆօմ
լէրինի գրաւթ խէտի, քի պունրոր
տըր: Արգու խալա, Գանթէրօ, ՏԷԼ
կատօ, վէ ույիւրէ:

Բէխ: Խամբէրի գըրաւթ օլունան
տեքութաթլար քէնտի մէմուրիւթլէ
րինի իճրա խտէ պիլիւրէր տէմիւ տիր:

Պու. քէլամարտան սօնրա Գօ
միսիօն ուպօնտան չըգար, վէ պիլ
աղ սօնրա տէքութաթլար Արիւնիգօ
թէքար խէրի կիրիւ, չէօլէ սէօլէ
տի. Տէքութաթլար քէնտիւր, իշթէ
Գրալ վէ ագիւլինձէ հաշմէթլու Գը
րալ, վէ պաշ վէքիլ ուպօնա կիրալէր.
օլ վազըթ ճիւմէսի եէկ ալաղ Եաշ
Գըլ պոդըրշտըլար: Սօնրա Գօրթէս
րէիսի պաղա գալգըլ չէօլէ սէօլէ
տի: Պաշ վէքիլ հաղթթլէրի մէճլիս
մէմուրիւթլին թէք խլէյէճէք տիր.
Թէշրիֆաթ միւճիւլինձէ տէքութաթլ
էֆէնտիլէր պաղա գալգըր:

Միւճիւլինձէ տէքութաթլար պա
ղա գալգըլար, վէ Գրալին վէ Պաշ
վէքիլին հուզութունա կէլիւրէր: Գրալ
Գօրթէս քէիսիսին ուպօնա վէ պաշ վէ
քիլ տախի սօլունա օթութունա, վիւ
քէրա տախի պաղա տութուն Գրալ:

Պիւր էյամսօնրա պաշ վէքիլ Սէրրա
նօ պիլ նութք իրաւ իրիւ, պատէ
հու րէիս չէօլէ սէօլէտի. քէաթիւլ է
ֆէնտիլէրտէն պիլիսի տէվլէթ Գօնու
թիթիւսիօն գալանինի գրաւթ իթ
սին. վէ միւճիւլինձէ լըլանօի Բէրսի
սըր քէաթիւլ օգուտա պաշլալը, ի
թիթամընտա րէիս ձէվալ վէրտի, եէ
մին իճրա օլունաճար:

Օլ վազըթ Գրալ, Պաշ վէքիլ, տէ
քութաթլար, վէ ձէմիի հաղըր օլան
լար, պաղա գալգըրտա, Գօրթէս
րէիսի եիւղիւնիւ գրալ չէվիլիւ, չէօլէ
սէօլէտի. Սպանեա միլլէթինին
շու շիմալիքի օգուտա զուտու 1869
տա թանղիմ օլունան Գօնութիթիւսի
նուտու գալու վէ օնու քէամիլէն մու
հաթաղա իթմէյէ վէ իթտիլմէյէ եէ
մին խտէրմիսինիլ. Գրալ հաղթթլէրի
էլինի ինձիլէ վաղ խլէյէրէք, սէ չէլին վէ
գու վիլէթի սէս իլէ ձէվալ վէրտի. քէ
վէթ եէմին խտէրմի. րէիս տէֆա սի

վալ իթտի. տէվլէթին գալանինին
ինձրա իթմէյէ վէ իթտիլմէյէ եէմին
խտէրմիսինիլ. Գրալ ձէվալ վէրտի
էվլէթ եէմին խտէրմի վէ գալու ի
տէրմի Գօնութիթիւսիօն, վէ Գօնու
թիթիւսիօն վէ Գալանինի իճրա իթ
մէյէ վէ իթտիլմէյէ եէմին խտէլ իմիւ

Բէիս: Էյէր պէօլէ հարթթլէթ ի
տէրմիսինիլ հաղթթլար սիլէ միւ
յին օլունա, Եօգու ձէվալը թաթլ
պէ խլէսին տէտի: Գօրթէս մէճլիս
աղալար գրալ Սպանիա միլլէթինին
Գօնութիթիւսիօն վէ գալանինինի
գալու վէ եէմին իլէ թաթլէր խլէ
տիլինի կէօրիւլ իշթիթիլէրինտէ պի
րինձի Սմէտէօլ Սպանիա գրալ
իլան խլէտիլ: Սպանեա մէպուտան
լար Եաշ Գըլ պաշ հաղթթլար
քէլամարա եաշաթն գրալ, եաշաթն
պաշ վէքիլ, եաշաթն Գօրթէս րէիսի
եաշաթն տէրպէտիլէթ քէլամիլի
ձէվալ վէրիլ իտի, վէ գրալին վէ
պաշ վէքիլին սալաթան չըգմաթնա տէ
կին պու եաշաթն տէտաթնա տէվաթ
օլունաճալ տուր: Օ աթաւա Գօրթէս
րէիսի տէքութաթլար միւթ վէֆա
Բիւթ հաղթթնա պաղ քէլամար սէօլ
լէյիլ իթթամընտա եաշաթն տէրպէտ
տիլէթ, եաշաթն Բաթիշալէք: Գօր
թէս մէպուտանին մէմուրիւթլի
իթթամպուլմուշ տուր տէմիլտիր: Վէ
պալաճըրտա պիլ Եաշ Գըլ տէտաթն
տան սօրա սպաթ տօլլէնին Յ իւնտէ
մէճլիս գալանտը:

Գրալ Սմէտէօ եէմին իթտիլթան
սօնրա հարալիլ վէքիլինին տէգալին
կիրթի, քի միթէվէֆա ձէնէրալ Բիւ
մին տուլ զէվէսի օրատա խքէան ի
տէր իտի: Միւշարիլէհա օ տէրէճէ
տէ մաթէմիլ իտի, քի էվլէլա Գրալ
լին վէ սօնրա Պաշ վէքիլին էլինի կիւճ
պէլա թութապիլիլ պիլ գաշ տապի
գէ տալլին վէ թէհալիլէ գալմըշ
աղը: Սօնրա սինթօրթթլէթի օրատա
կէօրիւնձէ հընչիլըրաթ պաշլալար
աղլամալ:

(Բէլա)

Ա Հ Վ Ա Ղ Ե Ի Ր Ո Յ Ս

Շիմալի տէկին հաղթթնա պին աշ
վալը Եւրօրա իւղէրին սաշալար իլէ
ղալթթալէրին սիւթիւնլէրին տու
տութան էհլի աթլութաթլար գալմըշ
րի վէ գիւլմէրի հէնէտաթլար գու
աթտա հէմէն քիւլիսի պիլ չէյէ եա
րամալար հաթթա հիքթայէ նէվիսի
աւա օլունա գալա չիւքիլ ալմէ խպ
րաղ խլէմիլ օլունա գալար տիթութաթլ
դիւլմէրի (Բաթիլէլ ինաթա) եանի
հալատա գալէ տէմիլ օլունա, հալ
հաղթթլի իթթա փիշի նաղար տըգ
գալթա ալըրտա տէտիլլէրիլ սը
հէթինի թաթլէր իտէր:

Խմալ ձէմիի մալիս գալթն խա
լիլ Բաթիլ Սլէմին հէր պիլ չէյի
թէթիլ վէ իճրա պալաւտալու
վէ ինտան վէ գիւլմիւլ կէլէճէյի պիլ
մէք գալթթլին մալիլ օլունալ, իւ
լա պիլ թաթլմինալ խալթթլար պու
լունտալ վէ թաթլմինին տախի պիլ
էհէմիլլէթի օլունալ աշիքթար պիլ
մաթալ տիր:

Չօգ վազըթ կէլէճէք իշիւն պիլ
տալի վէ ձաշիլ տալմին սէօլէտիլ չը
գար նէթէքիլ էհլը տիթութաթլար միւ
սէննա մալալալալէրի: Սլէմ տէհ
չէթ պալալ իտէր շու մուհարէպէյի
հաղթթլէ գալլէլ վալալ քիլ թաթլմին
իտէպիլլէր խալթթլի Դրանտա կիլիլ չէ
ձաթթլիւ ձէնէտալէր պիլ մալաղալ
միլլէթ Եւրօրա տա հէր վազըթ իթին
ձի տէրէճէտէ պուլունալ, Սաթութա
մալալալէրի սինտէն սօնրա, պիլին
ձիլիլ իտաւաթնա գալգըրտա պիլ
միլլէթին գըլըճընա մաղալ օլունա,
էմուլի նամալալալ պիլ հալի ձէվէլ
լէթ վէ փէրիլանլէթ իթթիլալ օ
լաճաղըն քիմին աղլընա կէլիւլ հիս
ալ թաթլմին իտէպիլլէր իտի:

Պէօլէ պիլ մալալմին գուհուր
իթտէ իտի պիլ տաթթա տիլանէ
Թէրինէ գօնուլաճաղ միւթալիլի
թաթլիլ տիր:

Իշթէ թաթլմին օլունալալալ վէ
աղլէ կէլէմէյէն պիլ հալ, պու կիւնքի
կիւն վալալալ թաթլիլ իտէրէք

քիմիկի հիգիւս մէջուստեմ կիրիֆ-
թար քիմիկի տէ մէսէրրէթէ մաղհար
լիմտի : Էլան ինսանըն նէ կիպի զայիֆ
հալտէ պուլունուպ նէ կիպի մէմու-
լին զայրի զաֆիթթաթէ պուլունուպի-
տիքի իթիրտֆ իթմէյիպ և հալա մու-
հարէպէյի հաղըրէնին սէմէթէյէրինի
պիր աղ էվիէլ պիրինձի տէրէճէտէ
էմաղըր պիր Կիրլումաթ առտու օլու-
նան իւջիւնչիւ նաթօլէօնուսն ախմադ-
լըղնա վէ շէհրիլիէրինի ֆէտա վէ
զօմէլըրընըն էպէտի խուսումէթ
վէ ինթիգամ քուհունու աթէվիէնաիր-
մէյէ սէպէպի գամի օլան Մ . Պիլմար-
գըն Կիրլումաթիք ուսթաղըրնա վէ
զէթէպէթիւնէ համլ օլունմադ տա օլ-
աուղու տէրքէար տըր :

Խոյըր խայըր , նէ գատար քի Յին-
ձի նաթօլէօն իշիւն թախմիլէրի մէ-
գարինի սըհէթ խաի խոս , օլ գատար
տա Մ . աը Պիլմարգ իշիւն կէրէթ
տիր :

Անձադ թագտիրի իլահի տիր քի ,
էարարու հիքմէթիւնէ ապըլ Եիրմիլ :

Տիւնէանըն հալի մաղիէսինի թէ-
վարիս վասթաղըրա միւթապա օ-
լունուսգտա , շունու իսթիֆատէ է-
տէպիլիլիլ քի , հէր գանդի գամմա-
յիրէյի առապ վէ ֆաղիլէթաւն խոս
պու միտիլիլ գողէպէ իսթիլըրա օլ-
մուշ , իլա Եահուտի գամմը քի Ալաւ
ձէմիլէթի թէմիլէ օլունա կէլիլշարի ,
զօմէլ պարպաու տէվիէթէր ինսաֆ-
սըլ զըլըճընա մաղըրա վէ հալի էսէ-
րէթաթէ միւթէնէպիլիս իթմիլ օլուն-
ղու լայէլայն զըրտաթ օլունմադ-
տա տըր :

Պու պապտէ թարիֆիլիլ մուխ-
թասար խոստէ և աշիքէար սիւրէթաթ
խոթիֆատէ օլունուր քի , հէրնէ գա-
տար սընըֆը պէշէր թէապիլիլէր , մա-
նօլըլար , բօլիթիլպալէր ուսթաղըր-
լը նութգըր ըրա մաղստէ վասըլ օլ-
մադ իսթէր խոս , վար էյլէ պիր ի-
տարէյի վահիտ վէ տահիպի մաթըրա
քի , խոարէյի բապպանիլինի հէրան
իճրա իթմէթաթ պուլունուստ զունուսն
օնու մէքս իթմէթ իշիւն , նէ նաթօ-
լէօնար , նէ Պիլմարգ լար զէթէպէթի

նէտէ գըրիլ վէ միթըրաթ թօթարը
նըն տէ հէթի , նէտէ սայիր գուվիլի
սայիրէ քէտֆի տէկիլ աիր :

Իշաթէ հէմէն պիճճիլմէ էհի վու-
գուֆ վէ ախլումաթըր շու մուհա-
րէպէյի հաղըրէտէ Բրուսիանըն գուվ-
իլի ձէսիմէթէ մալիք վէ սէնէլէր իլէ
թէտարիքէաթը հարպիլէտէ պուլուն-
աուղունու չպու նա գարը Թրանսանըն
զպէթիլիլ զայէ զաֆիթթաթ վէ թէ-
տաթիքիլ պուլունուստ քիլանը հարա
իթտիլէրիլտէն մաղըրա օլունմադըր-
լընա վէ Բրուսիանըն ֆաթիհ օլուն-
ղընա շէթք աւ շիւպհէ գալմաղըրընը
նաղլու հիքէպէ իտէրէր :

Վագաա ինսանձա ախլունիլիլ-
իտէ , Բրուսիանըն գահիրէ չըթմը
գուվիլէթիլէ գարը Թրանսանըն թէ-
տարիքաթ վէ գայտարը հալի իլէ գար-
շը գայտար օլունու կիւն կիպի ա-
շիքէար խաի : Հնո պու քի Բրուսիա-
նըն իշաթ պիւնէտաթ պիրինձի տէրէ-
ձէտէ առա օլունմուշ առաքիր վէ թօթ-
վէ էմաղըրա պաթիլիլէրի վէ գուվ-
իլի ձէսիմէսիլիլ տաթի թէտարիք-
սիլ Թրանսաթէ մաղըրա օլա պիլիլ
խաի :

Մէսէլա մուհարէպէ մուամէլէսի
սըրասընտա շէտիա պիր իլիլիլէար շի-
տէթիլ պիր սօղուգ Եախօտ Եաղ-
մուր վէ սէլլէր ֆիլթուհաթ մէվ-
գիսինտէ պուլունան գուվիլէթիլ օլ-
տույի խարապիլէթէ վէ մաղըրապիլէ-
թէ վէ պիւսպիլթիւն քէրիշանիլթէ
իսթիլըրա օլունա նամիլճիլ օլունմադ-
մըրտը :

Քիմ քի օլունաղ տէրտէ , պաշգա
տէրպիլ իլէ իսկէաթտան խոս , պիրին-
ձի նաթօլէօնուսն Մօսկատան ալտէթի
նի վիլիշի նաղարընա ալմաղըր իսթար
իտէրիմ և վէ շու գարպը մէտէի թէթ-
րար իտէրիմ , մաղըր-լընա պէթ Եօգ
գուր պէն կիլիթէթ պիր մախալիլ իլ-
իտար սալըր-լընա խարման կիպի : Վօրթ մու-
հարէպէսինին հէնկէամընտա ինկիլիլ
պիր մախալիլին թարիֆիլիլ կէօրէ
մուհարէպէյի մէգըլըր Թրանսըլար
գաղմընը ըմըլար , էկէրշի Բրուսիա-
լընա գօվալումադ իշիւն իլէրիլէ վա-

րուպ օլունաղ կիպիլիլ Բրուսիա
թօթարընա հէտէթ օլունաղար ըրա ,
վէ սայիրէ վէ սայիրէ :

Պու պէթլէ օլունուղու հալտէ , աը-
թըր ինսանձա ախլունիլիլէն հաղըր-
լըր նէ գատար ձէսիմ օլուն վուգու-
աթի ֆէվգէլ առա գարը գայտար-
աղըր կիպի թէտարիքիլէ կիւվէ-
նիւպ մուհարէպէ ալմաղ :

Տէվիէթիլին մուխաթարայա իլգա
վէ էհալիսինին գըրըմաղընա սէպէպ
օլունալ էկէրշի տիւնէա էօնիւնտէ օլ-
լուն մէտուլիլէթի իշ Եէրինէ գայտար
քա հուղըրու պարիտէ մէտուլ օլ-
տուքտա , օրասա Եաղաղըն սըլըր-
մադ իշիւն գուվիլէթ վէ ալօգաթըրգ
աթէ իթմէլ իլա տօղըրուգ տօղ-
րուլուգ : Ձիւրա մուհարէպէ էթլէ պիր
աղըր վէ Եօրֆիլիլ խարապիլէթէր
մէյտանա կէթիլիլ քի մուհարէպէնին
իսթամընտա ֆաթիհ իլէ մաղըրապըն
արասընտա ճիւղը պիր ֆէրգ միւշա-
հէտէ օլունուր , Եանի մաղըրալ հիգն
ու մէյաւաթէ , ֆաթիհ ֆախր ու
մէսէրիլթաթ պուլունըլմաթ , Եօխսա
նուֆուս թէլէֆաթընտա , ֆաթիհ ի-
լէրտէ պուլունաճաթ , թաւթալմ քի
աթէճէ սարֆիլիլ թաղմիլիլ
պարապ գարայա պիլիլին , ախգ ու ի-
թաճա վէ նուֆուսձա օլան գալիպի-
նի նէ Եաթաճաթ , ֆախր ու մէսէր-
լէթ տէտիլիլիլտէ , հիւքիլմաղըրա
լըլա էվիլայը ումուրընտա մէրքիլ-
օլունալ , ահալիլ տէ պիր ուֆաթ հիւ-
սէ օլտալիլիլ իտէ տէ , հէր խանէտէն
գպպ օլունալ գահրաման իկիլիլիլ
հիգն ու մաթէմ թասաղըր մէյանէ-
սինտէ նապէտիտ օլարապ , ֆաթիհ
ահալի հիտէսինէ աղլումաթ , տիւ-
շիւնմէք , Եաա թուլմաթ տիւշէր :

Խմտի մուհարէպէտէն հուսուլա
կէլէճէթ սէմէրէ ֆիլթիլիլ օլունալ
օնուստա ահալի իշիւն պիր շէյէ Եա
րայամայուպ , իլա հիգն ու մաթէմ
մատտի վէ մանէվի հիտապըր զարու-
լար :

Մաղըրապուն հալի վագաա ֆէնու
խոս տէ պաղը մանէվի ձիհէթէր իլէ
ֆաթիհտէն վիլտաթ էյու պիր հալտէ :

պուլունմանընա շիւսհէ եօգ , շու-
նու պիւր մուխթատար թափսիլ իտե-
րէք կէչէլիմ մուհարէպէ իթմէք իշիւն
հագլը օլաճադ սէպէպլէրի տէւմէյան
իթմէկէ : Մէսէլէ պու կիւնքի կիւն
Ֆրանսա մաղլուպ Ալմանէա ֆաթիհ
տիր , մատաի զարարլարտա մաղլուպու-
նուպլիքինձի մէվգիտէ պուլունմանը
տէրքեար տըր , անճադ մանէվի զա-
րարլարտա տա ֆաթիհ իլէրտէ տիր :

Ֆրանսա պու կիւնքի կիւն թէ-
քէպպիւր վէ թէճէվիւղ հալլէրինին
մաղարրաթընր կէօրիւպ միւթէնէպ-
պիհ օլտու վէ սիւքէթի թէարրուգ-
տան խուրուճ պիւլէ սիւրէթի թէ-
տափիտէ պուլունմադ , վէ Ալման
գօրգուսու շէքէրէք տախիլի իլէրի
իլէ , մէշգուլ օլաճադարը էսրի թա-
պի տիր : Էկէրէի Ֆրանսանըն խարա-
պլէթինէ պիր տէհիրտէն պերու
մուճիպ օլան օլթալէս իլէլէս Էֆ-
քէարը մէյտանա չըգմադ ըսա :

Կէլէլիմ ֆաթիհ Ալմանէայա գը-
րալլէթ իքէն իմքէրաթօրլուգ օլտու
Ալման իթթիհատընր պաշա չըգար-
տը , թէքէպպիւր իսէ էիւճէ պիր տէ-
րէճէլէ վաղը օլտու , սիւրէթի թէ-
տափի հալլինաէն խուրուճ պիւլէ թէ-
արրիւղէլէ ալըշտը վէ “գօմշուլարընր
կէօղիւնէ քէտտիրտի . Բրուսիա սայրը
Ալման գալմարընր մէվգիլէ թէ-
տէննիլէ գօյուպ թէքէպպիւրտէն օն-
լարա հիւքմ իթմէմէսի միւմքինտիլ
տիր : Պուսուս Ալմանէա ահալիսի
զրտուշըպ , շիմտիլ տէկին օլան մու-
հապպէթ վէ վաթանաալըգ պիրլիի
գալիլ օլուպ , Էէրինէ ֆաթիհ Բրու-
սիանըն հիւքմիւ իլէ հաղըլ օլմուշ մէճ-
պուրի պիր պիրլիք օլաճադ տըր , վէ
պու կիպի մէճպուրի պիրլիք Բրուսի-
այա խայըլը օլմաթըգտան մատա ,
պէլքիտէ իլք ֆրաթտա քէնտիսինէ
տիւշման օնլար օլաճադ տըր : վէ պու
պահսըմըգը մուհարէպէ ալաթընա
Պալիէրա վէ Բրուսիա վէ սայիրէ Ա-
լման օրտուլարը ալաթընտա վու-
գու պուլան զըտտիլէթ թատտիգ ի-
տէր : իլթէ տախիլի պէջլէ խարիճ-
տէ Բրուսիանըն հապէտի Ալթըրիս ի-

լէ Ֆրանսանըն վուսատա տմէտէ օ-
լարապ իլք ֆրաթտա ախղը ինթի-
գամ պաղըրշարադ իւգէրինէ հիւքմ
իտէճէլէրի պի իլթիպահ տըր :

Կէլէլիմ Եարատան հուղուրուտա
գաղանմըլ օլտուգլարը աղըր մէտու-
լիլէթի աալը տիւշիւնիւլէճէք քէլ-
թէ պուրաւա տըր , շիմտիլք թու-
թալըմ քի , մուհարէպէնին պաշլան-
կըճընա Ֆրանսա սէպէպ օլտու , վէ
իլթէ Սէտանտա ճէգաթընր պուլուպ
սէքէրու էթտի , Սէտանտան օլու-
նան մուհարէպէլէ , Բրուսիա մէտուլ
օլտուգտան մատա ահալլի միւթէ-
ալիմէ հագքընտա իճրա իտիլէն ին-
տաֆարըգլար վէ սայիրէլի գաթէն-
տէր գաթ մէտուլ օլուպ , Էրիլէճ պու-
նուն ճէգաթընր իլէօրէճէլէրի տէր-
քէար տըր , նաալը քի պիր էյու էմէ-
լին ինտէլ իտիլգ պիլա միւքէաֆաթ
գալմայաճաղը միտիլիւ քէօթիւ վէ
ինտաֆարը պիր մուամէլէնին տախի
պիլա ճէգա գալմայաճաղը աշիքէար
տըր : Պուրալարընր իիլի նաղարը տըգ-
գաթա ալարադ միւթալա օլտուղու-
հալտէ , տէտիլէրիմին որհհէթինէ
սալա շէքք վէ շիւսհէ գալմադ :

(Տէվալ օլթաճադ)

ԹԵԼԵԿՐԱՓԻՑԷ

Վիւննա 10 շաբթ. սթ. 9 20 ախշմ.

Մէպուսան գամարաւը մահը
հալին 20 սինտէ թէճէմիւ իտէճէք
տիր :

Միւսիւ Պայթըն ինֆիտալի հագ-
քընտա շուլու պուլան հալտաիս պի
էոա տըր :

Ֆրանսանըն չըմալ ճանիպինտէ վու-
գու պուլան ինթիսապտա տէօրթտէ
իւշ Բայը գրալլէթէ մէյալ պուլուն-
մուշտուր : Պրէսթտէ , Օրանտա , վէ Գը-
լիւստէ Կամպէթթա վէ Ֆալը , վէ Լիւ-
տէ Թիէր , վէ Շանկարնիլէ : Նիստա
Կարիպալտի : Պօրտօտա Ժիւլ Սիմօն

ինթիսապ օլմուշտար տըր : վէ Տիւ-
ֆուրէ իւշ էյալլէթտէ , վէ Բիւսիւ-
ղայէ տախի իքի էյալլէթլիւտէ գու-
րա վէրիլիշ տիր :

Պէրինտէ միւճէտտէտէն իմքէ-
րաթօրլուգ օրտուսուսուսն թէշքիլի-
նէ միւպաշիլթ օլալմադ տա տըր :

Ֆիօրէնճա 10 շաբթ. սթ. 9 10 ախշ.

Ֆրանսանըն Շարգ թարաֆընա
վուգու պուլան ինթիսապ հագքըն-
տա ալաթըլըգ խապէլլէք վէ մալիւմա-
թա կէօրէ թիլէրին էֆքէարվէ թատուլ-
վուրունա թալմպիլէն միւթէտիլ
պիր րէքիւպլիք իհտաղընա մէյալ
պուլունմադ տա տըրլար :

Իմքէրաթօրլուգ թէրաֆիլիլլէրի
ուսուսմէն հագքը ինթիսապտան իս-
րաճ գըլընմըլտար տըր :

Թուսուս պէլին թէրաֆընտան
կէօնտէրիլէն Հիւսէլին Բաշա Եարըն
քի կիւնէ Լիվօնտա պէքէնիլմէքտէ
տիր : Թուսուս մէսէլէսի էլան մու-
ալլէքտէ տիր :

Սպանիա գրալիշտընըն լալիմէթի
նամիլաճըլը սէպէպի իլէ կէրիէ
գալմըլ տըր :

Իսէլէր տէ , օնլարըն իթատթ վէ ին-
Սէտայը հագքըլէթին 1570 Մարտ
4 տէն պէտէն 1871 Յունիս 1 թա-
րիլինէ գատարթապ ունէշլ օլունան
նիւսիսէլէրի ճիւլլէնմիլ իւշ տաթթ
սիմ մէճիտիլէլէ ֆիրու իթ օլունա-
ճաղը իլան օլունուր :

ՖՈՆՏՈ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

ՂԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՍԸ

Գարանար 29 Գեանուսի սանի	46 14
Ալըլը 30 Փայըլը ալըմըլ	46 5

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ

ՎԷ ՄԷՍՈՒԼ ՂԱԶԷԹԱ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՒՀԷՆՏԻՍԵԱՆ

ՂԱԼԱԹԱ

ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՆԻՈՑ ՓՈԳՈՑ ԲԻԼ 19 ՎԵՐԻ ՇՄԿ

ընտանեական սէր : Թէ և այլ է ըսինք հերետիկոսութիւնը , և այլ հերձուածողութիւնը , բայց վերջապէս հերձուածողութիւնը ետքը կրճգէ հերետիկոսութեան մէջ , իւր ըրր զի քիչ քիչ հերձուածողը ևս կը հեռանայ հաւատքէն , մանաւանդ թէ հերձուածողն հեռանայ հաղորդութենէն և հնազանդութենէն ծայրագոյն քահանայապետին , որուն վճիռներուն պարտական է կատարեալ և անթերի հնազանդիլ , անոնց՝ զորս իրաւամբ գլխաւորութեան , և Առաւօտային իրաւամբ կը համայն ընդհանուր եկեղեցւոյ մէջ : Եւ ինչ եղանակաւ որ մտածուի , հերձուածողն միշտ նոյն պատժոցներքի անկանի : որք սահմանուած կամ դրուած են հերետիկոսաց դէմ . կուզենք ըսել թէ հերձուածողն եթէ գլխունմէ , եթէ անդամներէն , և եթէ երկուքէն միանգամայն բաժնուի՝ հերետիկոսաց դէմ տրուած պատժոցներքեն է :

Հերետիկոսութիւնն բառ է Յունաց որ Հայերէն կընըշանակէ ընտրութիւն , իբր զի հերետիկոսն է որ հաւատոյ վարդապետութեան մէջ իր դատման կամ խելաց հետեւելով , զանոնք միայն կընտրէ , Յորոնք աւելի իր կ'արժեացը յարմար կ'երևին : Ասի կ'ըսուի ևս աղանդ , վասն զի հերետիկոսն կը հետևի մասնաւոր կարծեաց հակառակ անոր որ հաստատակ է եկեղեցւոյ մէջ : Եւ կը սահմանի հերետիկոսութիւնն : « Յամառ և կամակոր մոլորութիւն ընդդէմ ուղղափառ հաւատոյ յայնմ որ երբեմն դաւանեցաւ զիրօնըն Քրիստոսի : » և այս սահմանէս յայտնի կ'ըլլայ թէ չ'ըսուիր հերետիկոս , եթէ մէկ մը ճշմարիտ հաւատոյ վրայ տգիտութենով մոլորի , և կամ թէ հաւատքը անոր ըստ բաւականին հրատարակեալ չ'ըլլայ , այս դիպուածոց մէջ հերետիկոսութիւնը կը համարի նիւթական . ճշմարիտ և տեսական հերետիկոս ըլլալու՝ հարկաւոր է մոլորութիւն մտաց հանդերձ յամառութեամբ կամաց . ըստ որում հերետիկոսը բնական պատճառաց և իր հաճոյիցմէ չարժեալ , պէտք է որ չուզէ ընդունիլ հաւատոց ճշմարտութիւնը , որ ուղ-

ղափառ եկեղեցնամէ հրատարակած է : Եւ դարձեալ հարկաւոր է որ այս մոլորութիւնը հանդերձ կամակորութեամբ ըլլայ յայտնապէս հաւատոյ դէմ , եթէ ըլլայ միայն բնական ճշմարտութեան դէմ կամ հակառակ , կամ նոյն մէկ ճշմարտութեան մը որ թէ և ամենայն ուղղափառք ընդունած են , այսու ամենայնիւ չի սեպուիր հակառակ հաւատոյ , եթէ ան ճշմարտութիւնը չի գտնուիր ոչ սուրբ գրոց ոչ եկեղեցնայ աւանդութեանց մէջ , և ոչ է առաջագիտելու աւագութեամբ եկեղեցւոյ , այս դիպուածոց մէջ չի համարուիր ճշմարիտ հերետիկոսութիւն : Արդ ճշմարտապէս և տեսականապէս հերետիկոս անոնք են և կընին կանոնական պատժոց տակը , որոնք սուրբ գրոց յայտնի վկայութեանց , եկեղեցւոյն Քրիստոսի աւանդութեանց և աւագութեամբ եկեղեցւոյ սահմանեալ և հրատարակեալ սահմանադրութեանց , կամակորութեամբ հանդերձ կը հակառակին : Կընքեմք և կը վերջացնեմք այս հատուածը ըսելով մեր կաթողիք անուանած հայքս , որ մարդու կամ եկեղեցնայ վրա տեսնենք վերոյիշեալ չորս նշանները , մանաւանդ միութեան , հանդերձ իրենց բացատրութեամբ , ան մարդը և ան եկեղեցին ողջամիտ և ուղղափառ կը համարեմք , անոր հետ անխիղճ կը հաղորդեմք ի հոգևոր ինչպէս որ կ'ըսէ Մեծն Խոսրով ալ : « Զի թէ և բաժանին ըստ տեղեաց այլ ոչ եթէ ըստ ժողովրդոց , զի ծագած մինչեւ ի ծագս երկրի , ուր և հասանի ճշմարիտ հաւատացեալն յեկեղեցիս ուղղափառաց , իւր եկեղեցի է , և ոչ որոշէ զնա , ոչ աշխարհն և ոչ լեզուաց օտարութիւն , այլ ընդունի որպէս մայր ի գիրկս իւր սատուիկ սիրով » (Մեկն ժՄԳ. 262) : Ասլա թէ չտեսնենք մէկ եկեղեցնայ վրա յիշեալ նշաններդ , և կամ թէ մէկու մը վրա առոնց հակառակ կարծիք մը տեսնենք , այնպիսի եկեղեցին և վարդապետը անընդունելի է մեզի և խորշելի , ինչպէս որ առաքեալն ալ կը հրամայէ պատուիրելով մանաւանդ թէ աղաչելով , ուր կ'ըսէ « Աղաչեմ զձեզ եղբարք գիտել զայն-

պիտիմն : որ հերձուածս և գայթակղութիւնն տանկցեն արտաքոյ վարդապետութիւնն , զոր տուքն ուսայք և խոր շեցարութիւնսն (Հռոմ. ԺԶ : 17) : Գանք հիմիկ քննել ուրիշ հարկաւորները :

ՀԱՏՈՒԱԾ Բ.

Քրիստոս Տէրն մեր կարգեց զերանելին Պետրոս զլուխ եւ իշխան ո՛չ միայն համօրէն եկեղեցւոյ , այլ եւ ամենայն առաքելոյ , եւ յերկրի փոխանորդ Յիսուսի Քրիստոսի ըստ գլխաւորութեան՝ նա ինքն Պետրոս եւ ոչ այլ ոք :

Է անշուշտ ճշմարտութիւն վարդապետութեան քրիստոնէական հաւատոյ՝ եթէ մի միայն է եկեղեցին Քրիստոսի և ունի մի միայն և եթ իրեն գլուխ երեւելի յետ Քրիստոսի երկրի վրա , և Քրիստոսի համբառնալէն ետ՝ եղաւ կամ կարգեցաւ գլուխ նա ինքն երանելին Պետրոս , և այդ գլխաւորութիւնդ Պետրոս առաքեալէն սկսեալ մինչև ի կատարած աշխարհի ունէին և պիտի ունենան սրբազան քահանայապետը հռովմայ : Եւ այս ճշմարտութիւնն յայտնի կ'ընեն մեզի այլաբանական օրինակք սուրբ գրոց , բանական պատճառք , ինքնասաց բանք Քրիստոսի Տեառն մերոյ վկայութիւնք , և մեկնութիւնք սուրբ հարց և վարդապետաց Յունաց , Լատինացւոց . ևս և նախնի հարցն Հայաստանեայց եկեղեցւոյն՝ որ վարը առաջ պիտի բերենք , և ապա պիտի ցրենք հակառակորդաց առարկութիւնները . ստոր համար կը խնդրենք մտադրութեամբ և համբերութեամբ լսել : Եւ անկէ ետ մեր և մեր պատուելոյն մէջ

երթիցեն ժողովուրդը բազումք , և առաքելն , եկայք երթիցուք ՚ի լեառն տեառն և ՚ի տուն Աստուծոյ Յակովբայ , և պատմեցէ մեզ զճանապարհս իւր և գնացուք ընդ նաոյ (բ . 1 . 2 . 3 .) Եւ եթէ կը ցանկատ լսել ևս Հայոց եկեղեցւոյն բերնէն զոյն զայս վկայութիւնը լուր , զի կ'ըսէ խօսելով առ եկեղեցին , թէ « Է դուռն երկնից , և հովիտ արամութեան , զոր ուխտեաց Աստուած Յակովբայ , արդարոց հանգիստ , մեղաւորաց քաւարան , հրեշտակաց բնակարան , Քրիստոսի արքայարան , սրբոց ժողովարան , տեղի ապաւինի , լեառն Տեառն , և տուն Աստուծոյ : » (Տօնացոյց դռնբացիկ) : Եւ մեր այս վկայութեանց ամենուն նա յեւրով համարձակ կրնանք ըսել Պատուելի , թէ ոչ միայն ինքնին յայտնի և երեւելի է կաթողիկէ եկեղեցին , այլ և որուն վրայ չ'են գանուիր մի առ մի վերի յիշած նշանները հանդերձ իրենց բաժանմամբը , այն եկեղեցին ոչ միայն չէ մասն կաթողիկէ եկեղեցւոյն , այլ և է հերձուածող և կամ հերետիկոս . գանք հիմիկ քննելու ըստ մեր խոստմանը թէ զի՞նչ իցէ հերետիկոսութիւնն և հերձուածողութիւնն :

Գ . Ծանիր Պատուելի զի հերետիկոսութիւնը ուղղակի կը հակառակի հաւատոյ , իսկ հերձուածողութիւնը՝ սիրոյ . որ և է կամաւոր բաժանումն ումեր յեկեղեցւոյ : Եւ ինչպէս եկեղեցւոյ միութիւնը կը կայանայ իր անդամոցը իւրարու հետ կապակցեւուն մէջ , և կարգելուն առ իր գլուխն՝ որ է Քրիստոս զոր կը ցըցնէ երկրի վրայ ծայրագոյն Քահանայապետն անոր փոխանորդը . ասանկ ալ երեք կերպով կրնայ մէկ մը ըլլալ հերձուածող . այսինքն է կամ զատուելով որոշուելով եկեղեցւոյ անդամներէն , կամ բաժնուելով եկեղեցւոյ գլխէն միայն , և կամ երկուքէն միանգամայն , այն է գլխէն և անոր անդամներէն : Ըսինք թէ հերձուածողութիւնը կը հակառակի սիրոյ , վասն զի սիրուն պէտք է թագաւորել Քրիստոսի եկեղեցւոյն մէջ . արկէ կը հետեւի , թէ ան որ կը զատուի կը բաժնուի եկեղեցւոյ գլխէն , և անոր անդամներէն՝ յայտնի է թէ անի չ'ունի Քր